

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної кібернетики та прикладної економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ А.В. Пантелеймонов

“ _____ ” _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Сучасні економічні теорії

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

галузь знань _____ 05 «Соціальні та поведінкові науки» _____

спеціальність _____ 051 Економіка _____

освітня програма _____ Економічна кібернетика, Прикладна економіка _____

спеціалізація _____ _____

вид дисципліни _____ за вибором _____

факультет _____ економічний _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

« 22 » червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: д.е.н., професор Ольга Валентинівна Носова, професор кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки

Протокол від « 11 » червня 2018 року № 11

Завідувач кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки

_____ Меркулова Т.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

Протокол від « 21 » червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Сучасні економічні теорії” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня спеціальності 051 Економіка освітніх програм Економічна кібернетика, Прикладна економіка.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни “Сучасні економічні теорії” вивчення й творче осмислення основних напрямків розвитку сучасної економічної думки для поглиблення й систематизації знань студентів у області методології економічної науки та закономірностей функціонування економічних систем.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Вивчення методів сучасних економічних досліджень;
- Систематизація знань про уявлення представників основних шкіл і течій економічної науки щодо сутності і механізмів функціонування господарських систем;
- Формування сучасного економічного мислення та світогляду.

1.3. Кількість кредитів 4 (денна форма навчання), 3 кредити (заочна форма навчання)

1.4. Загальна кількість годин 120 (денна форма навчання), 90 годин (заочна форма навчання)

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
16 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота, у тому числі	
88 год.	78 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Компетентності:

1. Здатність критично мислити та генерувати нові ідеї;
2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами;
3. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Результати:

1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем на абстрактному рівні шляхом декомпозиції їх на складові;
2. Вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління економічною діяльністю;
3. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

2. Тематичний план навчальної дисципліни***Розділ 1. Еволюція неокласичних ідей. Неолібералізм.****Тема 1. Предмет і завдання дисципліни.*

Предмет дисципліни "Сучасні економічні теорії". Функції, цілі та завдання курсу. Методологія сучасних економічних досліджень як результат еволюції науково-дослідницького інструментарію теоретичної економіки. Зв'язок "Сучасних економічних теорій" з іншими економічними дисциплінами.

Тема 2. Розвиток неокласичної теорії.

Становлення неокласичної традиції в економічній теорії. Порівняльна характеристика шкіл мікроекономічного аналізу: австрійської, кембріджської, американської, математичної. Еволюція неокласичної теорії в першій половині ХХ століття. Теорії монополії та конкуренції. Дж.Робінсон, Е.Чемберлін. Неокласичні теорії економічного зростання. Р.Солоу, Дж.Мід. Функція Кобба-Дугласа. Неокласичний синтез. П.Самуельсон, Дж.Хікс. Розвиток монетарної теорії у 70-тих роках ХХ століття. Економічні ідеї чиказької школи. Економіка пропозиції. А.Лаффер.

Тема 3. Основні течії сучасного кейнсіанства. Неолібералізм.

Зародження кейнсіанської школи. Теоретична система Дж.М.Кейнса. Поширення кейнсіанства і його особливості в різних країнах: Е.Хансен, С.Харріс (США), Ф.Перру (Франція). Характерні риси некейнсіанства. Некейнсіанські теорії економічного зростання Р.Харрода, Є.Домара. Криза кейнсіанства у другій половині 70-х років ХХ століття. Виникнення альтернативних варіантів кейнсіанства. Особливості методології посткейнсіанства. Неорікардіанське посткейнсіанство. Н.Калдор, П.Сраффа, Дж.Робінсон. Монетарне посткейнсіанство. С.Вайнтрауб, П.Девідсон, Х.Мінські. Нове кейнсіанство. Дж.Стігліц, В.Грінвальд. Неолібералізм.

Розділ 2. Сучасні інституціональні теорії*Тема 1. Еволюція марксизму.*

Виникнення марксистської економічної теорії. К.Маркс, Ф.Енгельс. Розвиток ідей марксизму в кінці ХІХ – на початку ХХ століття. М.Зібер, Г.Плеханов, В.Ленін. Становлення довоєнної радянської економічної думки. М.Вознесенський, І.Дашковський, М.Кондратьєв, В.Лівіцький, М.Птуха, Є.Слуцький, М.Соболев, О.Чаянов. Післявоєнна радянська економічна думка. О.Гош, Є.Варга, Л.Канторович, В.Новожилов, В.Немцінов, О.Румянцев, О.Рибалкін, О.Петров. Марксизм у постсоціалістичних країнах Східної Європи. Л.Абалкін, О.Бузгалін, В.Базилевич, В.Геєць, А.Гальчинський, А.Колганов, Б.Кваснюк, І.Лукінов, С.Мочерний, А.Покритан, В.Черняк, А.Чухно. Західні концепції радикального соціалізму. П.Суїзі, П.Баран. Е.Мендель. Радикальна політекономія Ч.Мілса і Г.Маркузе. Синтез марксизму з психоаналізом у концепціях Е.Фромма.

Тема 2. Сучасні інституціональні теорії.

Інституціоналізм: концептуальні положення та основні течії (20-80 рр. ХХ століття). Особливості методології сучасних інституціональних підходів. Неінституціональна економіка. Економічна теорія прав власності (А.Алчан, Г.Беккер, Г.Демсець, Р.Коуз). Теорія трансакційних витрат (О.Вільямс). Теорія суспільного вибору

(Д.Бьюкенен, Е.Доунс, М.Олсон).Еволюційна економіка (С.Вінтер, Р.Нельсон, О.Уільямсон).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Еволюція неокласичних ідей. Неолібералізм.												
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни.	22	2	2			18	17	1	1			15
Тема 2. Розвиток неокласичної теорії.	26	4	4			18	18	2	1			15
Тема 3. Основні течії сучасного кейнсіанства. Неолібералізм.	25	4	4			17	19	2	1			16
Разом за розділом 1	73	10	10			53	54	5	3			46
Розділ 2. Сучасні інституціональні теорії.												
Тема 1. Еволюція марксизму.	21	2	2			17	17	1				16
Тема 2. Сучасні інституціональні теорії.	26	4	4			18	19	2	1			16
Разом за розділом 2	47	6	6			35	36	3	1			32
Усього годин	120	16	16			88	90	8	4			78

4. Темі семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання дисципліни.	2
2	Розвиток неокласичної теорії.	4
3.	Основні течії сучасного кейнсіанства. Неолібералізм.	4
4.	Еволюція марксизму.	2
5.	Сучасні інституціональні теорії.	4
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Американський інституціоналізм початку ХХ ст. та його головні напрямки.	18
2	Соціальний, технологічний інституціоналізм.	18
3	Концепції “індустріального суспільства” П. Дракера (США), Р. Арона, “технологічного суспільства” Ж. Еллюля (Франція).	17
4	“Постіндустріальне суспільство” Д. Белла. “Суперіндустріальне суспільство” А. Тоффлера	17
5	Експериментальна економіка.	18
	Разом	88

6. Індивідуальні завдання

7. Методи контролю

10. Розподіл балів, які отримують студенти (залік)

Поточний контроль та самостійна робота									Сума
Розділ 1					Розділ 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100
20	20	20	-	-	20	20	-	-	

T1, T2 ... T9 – теми розділів.

8. Схема нарахування балів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Антология экономической классики: В 2 т. / Сост. .А. Столяров. - М.: МП «Эконов» - «Ключ», 1993.
2. Браунинг П. Современные экономические теории – буржуазные концепции / Сокр. пер. с англ. – М.: Экономика, 1987.
3. Всемирная история экономической мысли: В 6 т. – М.: Мысль, 1987.
4. История экономических учений: Современный этап: Учебник / Ред. А.Г. Худокормов. – М.: ИНФРА-М, 1998.
5. Історія економічних учень: Підручник / За ред. Л.Я. Корнійчук, Н.О. Титаренко. – К.: КНЕУ, 1999.
6. Історія економіки та економічних учень. Нариси економічної історії індустріальної цивілізації: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005.
7. Мешко І.М. Історія економічних вчень: Основні течії західноєвропейської та американської економічної думки. Навч. посібник для студ. економ. спец. вищих навч. закладів. – К.: Вища шк., 1994.
8. Мочерний С.В., Довбенко М.В. Економічна теорія: Підручник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004. – С. 733 – 852.
9. Несторенко О.П. Історія економічних вчень: Курс лекцій. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: МАУП, 2000.
10. Словарь современной экономической теории Мак Миллана. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 608 с.
11. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економічних учень: Навч. посіб. для студ. вузів. – К.: Знання-Прес, 2000.
12. Ядгаров Я.С. История экономических учений: Учебник для студ. – М.: ИНФРА-М, 2000.

Додаткова

1. Базилевич В.Д. Історія економічних вчень. –К., –Т.1.,–Т.2, 2006.
2. Леоненко П., Юхименко І. Історія економічних вчень. –К., 2005.
5. Леонідов І.Л.Історія економіки та економічної думки: Опорний конспект лекцій / За ред. В.М. Тарасевича.–Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008. – 82 с.
6. Тимошина Т.М. Экономическая история зарубежных стран; Учебное пособие. –М.: Юридический дом «Юстиформ», 2002.